

Rendőri feladatokat ellátó szervek Spanyolországban

NAGY Nikolett¹

A tanulmányban a spanyol rendészetet kívánom bemutatni. Elsőként az ország földrajzi jellemzőit írom le, ezt követően a spanyol rendészet kettős felvételét vázolom. Ezután a nemzeti rendőrség jellemzését, törvényi szabályozását, felépítését és különleges egységeit mutatom be, végül pedig egy rövid áttekintést adok a nemzeti rendőrség egészéről.

Kulcsszavak: rendészet, spanyol rendőrség, nemzeti rendőrség, központi igazgatás, különleges egységek

Jelen cikk megírását az a tény ösztönözte, hogy a magyar szakirodalomban egy kevésbé ismert témát mutasson be: a spanyol rendőri feladatokat ellátó szerveket.

Az elkészítés során a spanyol szakirodalom és a jogszabályok áttanulmányozását követően a rendőri feladatokat ellátó szervek honlapjait és kiadványait vizsgáltam meg, amelyeknek köszönhetően egy igen részletes és átfogó képet tudtam kialakítani magyar nyelven. Mivel ez az írásmű hiánypótlónak tekinthető, bízom benne, hogy hasznos információkkal bővíthet a hazai rendészettudomány mind az európai rendészeti rendszerek ismerete tekintetében, mind a déli államok egyik legfontosabb országga rendőrségi felépítésének hatékonyabb megismerése kapcsán. Írásomban elsőként az ország földrajzi sajátosságait vázolom. Ezt követően a spanyol rendőri feladatokat ellátó szervek összességéről adok egy átfogó képet, vázolva a Civil Gárda és a Nemzeti Rendőrség kettősségét. Először a Civil Gárda területi tagozódását és feladatait ismertetem, másodsor a Nemzeti Rendőrség központi és periférikus igazgatását, a szervezeti jellemvonásait és tevékenységét foglalom össze. Végül a különleges egységekről adok egy rövid áttekintést.

Spanyolország Délnyugat-Európában helyezkedik el az Ibériai-félszigeten. Északról a Vizcayai-öböl, északkeletről a Pireneusok (amely Franciaországtól választja el), keletről és délről a Mediterrán-tenger, míg nyugatról az Atlanti-óceán veszi körül.² Az ország sajátos földrajzi adottságát leginkább egy erkélyhez lehet hasonlítani, amely az óceán irányába nyitott: mind Észak-, mind Dél-Amerika felé. Ilyen helyzetben egyik európai

¹ NAGY Nikolett, mesterszakos hallgató, NKE Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar, Nemzetközi közszolgálati kapcsolatok, rendészeti szakirány
Nikolett NAGY, MSc student, NUPS Faculty of International and European Studies, International Public Service Relations, policing studies
orcid.org/0000-0001-7849-5582, n.nikolett.nagy93@gmail.com

² www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/sp.html (2018. 04. 28.)

ország sincsen, hiszen földrajzilag Spanyolország Európához tartozik, ám kulturálisan és etnikailag szorosan kötődnek a dél-amerikai államokhoz.³ Az ország 1986 óta tagja az Európai Uniónak. A csatlakozás számukra egyrészt gazdasági fellendülést hozott,⁴ másrészt a Franco-diktatúra általi elnyomásból kiszabadulva társadalmi és emberi jogi stabilizációt is jelentett.

Az ország területe 505 370 km², amelyből 498 980 km² szárazföld és 6390 km² vízi terület.⁵ Mivel egy igen kiterjedt területről beszélünk, indokolt, hogy említést tegyünk azokról a szervekről, amelyek az ország határellenőrzésében vesznek részt. Egyrészt a Nemzeti Rendőrség Periferikus igazgatásának bizonyos szervei, mint például: Rendőri és Adóügyi Koordinációs Központok, amelyek a közös határszakaszokon helyezkednek el, vagy a Határátkelőhelyeken lévő ellenőrzési pontok, illetve a Biztosi Hivatalok Ceuta és Melilla városában.⁶ A tengerek felügyeletét a fegyveres erők vízi részlege látja el.⁷ Spanyolország közigazgatási szempontból 17 autonóm jogállású tartományra osztható, valamint a Kanári- és a Baleár-szigetek is az országhoz tartoznak. Fontos megemlíteni továbbá, hogy rendelkezik két olyan autonóm jogállású várossal, amelyek az ország területén kívül,⁸ Észak-Afrikában helyezkednek el, ezek Ceuta és Melilla. E két város biztonságpolitikai szempontból is kihívást jelent, például a jelenleg ismert migrációs válság kapcsán, amely Spanyolországot, így az Európai Uniót is érinti. Érdekes kérdés továbbá, hogy az ország déli részén elhelyezkedő Gibraltár-szoros tekintetében (amely brit fennhatóság alá esik) a Brexitet követően hogyan lesz megoldva a terület megfelelő szabályozása.⁹

A spanyol rendszet felépítésének a kettőssége

Spanyolországban a rendőri feladatokat két fő szerv, a Nemzeti Rendőrség és a Civil Gárda látja el. A Nemzeti Rendőrség egy olyan szervezet, amelynek fő feladata a jogok és a szabadságok szabad gyakorlásának, illetve az állampolgárok biztonságának a garantálása. Tevékenységét az ország egészére kiterjeszti. Céljait és feladatait két dolog határozza meg: egyrészt a Nemzeti Rendőrség jogi utasításai, másrészt a 2/1986. március 13-ai alapvető törvény a biztonság erőiről és szerveiről. A felelősség, a hatáskörök, az utasítások és a funkciók betöltése a hierarchia elvéből fakadnak. A Nemzeti Rendőrség felsőbb utasítása a Belügyminiszter feladata, amelyet a Biztonsági Államtitkáron keresztül valósít meg. A közvetlen utasítás a rendőrség főigazgatójának a feladata,

³ Mondta dr. Szente-Varga Mónika, *Spanyolország a 21. században* című előadáson.

⁴ www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/sp.html (2018. 04. 28.)

⁵ Uo.

⁶ www.boe.es/buscar/pdf/1986/BOE-A-1986-6859-consolidado.pdf (2017. 04. 25.)

⁷ www.boe.es/buscar/pdf/2011/BOE-A-2011-12961-consolidado.pdf (2017. 04. 25.)

⁸ Spanyolország tengeren túli területeiként tartjuk számon továbbá az Islas Chafarinas szigettengert, valamint a Peñón de Alhucemas és a Peñón de Velez de la Gomera sziklatömböket, amelyek földrajzilag szintén Afrikához kapcsolódnak, de a spanyolokhoz tartoznak közigazgatási szempontból. Forrás: www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sp.html (2018. 04. 28.)

⁹ www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gi.html (2018. 04. 28.)

amelyet a Biztonsági Államtitkár útmutatásával valósít meg.¹⁰ Az autonóm jogállású közösségek rendőrség alakítási szempontja tekintetében különbséget kell tennünk három szint között. Az első típusba Baszkföld (*Ertzaintza*), Katalónia (*Mossos d'Esquadra*) és Navarra (*Policía Foral de Navarra*) tartoznak. Jogállásuk egyedinek mondható, ugyanis alkotmányjogi helyzetükből adódóan saját rendőrséget alapíthatnak.¹¹ A második típusba Andalúzia, Valencia, Galícia és a Kanári-szigetek (*Cuerpo General Policía Canaria*) tartoznak. Ezen közösségeknek szintén megvan a lehetőségük önálló rendőrségek alakítására, ám – Andalúzia kivételével – nincs arra lehetőség, hogy a Nemzeti Rendőrség egységeit a saját feladataik megvalósítására használják. A harmadik típusba a többi közösség tartozik, vagyis ezeknek nincs biztosítva a lehetőség, hogy saját rendőrséget alapítsanak, csupán a Helyi Egységek koordinálásában és az épületek/létesítmények védelmében van szerepük.¹² A szervezet bővebb jellemzését a következő alpontban fejtem ki.

A fegyveres erők másik ágát a Civil Gárda (*La Guardia Civil*) adja. A szervezet eredetét 1844-re lehet visszavezetni, amikor egy fegyveres gyalogságot és lovasságot hoztak létre, amely speciális szervnek volt mondható a korban. A legfőbb különbség a Nemzeti Rendőrséggel szemben, hogy míg a Belügyminisztérium a feladatok, a célok és az eszközök terén ad utasításokat, addig a Védelmi Minisztérium az előmenetelben és a katonai jellegű küldetésekben alkot szabályokat. Ezen két minisztérium mellett az Adóhatósági Minisztériummal szemben is vannak kötelességei, például az Államkincstár őrzése vagy a különböző normák, szabályok érvényre juttatása mind a központi, mind a helyi államigazgatási szervek tekintetében. Az Igazságügyi Minisztériummal kapcsolatban nem elhanyagolható az Igazságszolgáltatási Rendészettel való az együttműködése. Munkájuk során a Környezetért, Vidékért és Tengerért Felelős Minisztériummal (*El Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino*) is együttműködnek környezetvédelmi ügyekben. Alapvető tevékenységük az állampolgárok védelme a bűncselekményekkel szemben, a jogszabályok betartatása, valamint a jogok és szabadságok szabad érvényesülésének elősegítése.

Az irányadó jogszabályként a 2/1986-os fegyveres erőkről szóló törvényt és a 400/2012. február 17-i Királyi Rendeletet lehet megjelölni, amely a Belügyminisztérium felépítéséről szól, valamint a PRE/422/2013. március 15-i utasítást, amely a Civil Gárda Főigazgatóságának a központi szolgáltatásait írja le. A szervezet élén a főigazgató áll, aki a Biztonsági Államtitkárságtól függ. Közvetlen utasítást adhat a Civil Gárda Testületének, és eljárhat azokban az esetekben, amelyekben a Védelmi Minisztérium határoz.

¹⁰ www.policia.es/cnp/cnp.html (2017. 03. 30.)

¹¹ Az első típusba tartozó tartományok azzal, hogy ilyen egyedi jogokkal rendelkeznek, igencsak veszélyeztetik az irányadó törvényi szabályokat. A cikk írója kifejti, hogy ez a típusú szeparálódás egyfajta veszélyforrást jelenthet az ország számára, ugyanis politikai széthúzást eredményezhet, hiszen más testületek is jelentkezhetnének akkor, hogy a saját Autonóm jogállású Közösségüknek kiváltságosabb szabályokat szeretnének. Barcelona Llop (1996) 112.

¹² Berrocal Díaz (2016) 188–189.

A Civil Gárda Főigazgatósága (központi szint) az alábbi szervekből épül fel:

- Üzemeltetési Segédigazgatóság;
- Személyügyi Aligazgatóság;
- Támogatási Aligazgatóság;
- Műveletek Vezetése.¹³
- A testületi szervek között kell említeni a Tanácsot, a Felső szintű Tanácsot, valamint a Technikai irodát, amelyek adminisztratív és logisztikai segítséget nyújtanak az egységek számára.¹⁴

A Gárda periférikus egységei:

- zonális egységek, amelyek minden autonóm jogállású megyében megtalálhatók;
- parancsnokságok, amelyek a megyéken belül tovább tagozódnak, tehát provincia szintű egységek;
- századok (*Companía*), amelyek a provinciák alatt, de a városoknál nagyobb egységekben működnek;
- helyi szintű egységek.¹⁵

A Civil Gárda feladatai között találjuk a Nemzeti Rendőrséghez hasonlóan az állampolgári jogok és szabadságok szabad gyakorolását, a törvények és jogszabályok érvényre juttatását; azon közintézmények őrzését, védelmét, amelyek ezt megkövetelik; magas rangú személyek védelmének biztosítását; a rend és a közbiztonság fenntartását és visszaállítását; más biztonsági szervekkel való együttműködést. Más sajátos feladatként ki lehet emelni: a fegyverekkel és a robbanószerekkel kapcsolatos érvényben lévő szabályozás betartatását; az Államkincstár őrzését; a forgalom őrzését például helyközi utakon; a földi, a parti, a kikötői és a reptéri kommunikációs csatornák őrzését. Ezen tényezőkből következik, hogy a Védelmi Minisztérium felügyelete alatt elláthatnak katonai jellegű feladatokat is.¹⁶

Összefoglalva tehát ez egy olyan szerv, amely az állampolgárok szolgálatában áll, segítséget nyújt számukra, együttműködve a Polgári Védelmi szervekkel. Emellett a forgalom őrzése, a környezet védelme, a hegyi és a tengeri terepekről való mentések elvégzése is a feladatkörükbe tartozik. Egységeik a nemzeti terület egészén jelen vannak több mint 2000 létesítménnyel, és közel 80 ezer fős személyi állománnyal.¹⁷

A Nemzeti Rendőrség jellemzése

A 2/1986. március 13-ai alapvető törvény értelmében a jelenleg is működő Nemzeti Rendőrség Szerve a korábbi Legfőbb Rendőri Szervek és a korábbi Nemzeti Rend-

¹³ www.guardiacivil.es/documentos/pdfs/Orden_15_03_2013_Estructura_DGGC.pdf (2017. 04. 18.)

¹⁴ www.guardiacivil.es/es/institucional/Conocenos/estructuraorganizacion/index.html (2017. 04. 18.)

¹⁵ www.guardiacivil.es/documentos/pdfs/Orden_15_03_2013_Estructura_DGGC.pdf (2017. 04. 18.)

¹⁶ www.guardiacivil.es/es/institucional/Conocenos/misiones/index.html (2017. 04. 18.)

¹⁷ www.guardiacivil.es/es/institucional/Conocenos/index.html (2017. 04. 18.)

őrség integrációjából született meg. Az egyesüléssel kívánták megoldani az utasítási és együttműködési kérdéseket; homogenizálni a szerveket egy testületben, amelyek korábban hasonló vagy kiegészítő funkciókat láttak el, hogy létrejöhessen egy olyan növekedés a szolgáltatásnyújtás kapcsán, amely hatékonyak mondható. Az összevonas eredményeképpen egy egységes rendfokozati rendszer alakult ki:

- Felső szintű beosztásban (*Escala Superior*):
 - *Első kategória*: főfelügyelő, ezredes (*Comisarios Principales, Coroneles*)
 - *Második kategória*: biztos, alezredes (*Comisarios, Tenientes Coroneles*)
- Végrehajtói beosztásban (*Escala Ejecutiva*):
- *Első kategória*: albiztos, kapitány, első számú felügyelő (*Subcomisarios, Capitanes e Inspectores de primera*)
 - *Második kategória*: másod- és harmadrangú ezredesek és felügyelők (*Tenientes e Inspectores de segunda y tercera*)
- Alfelügyelői beosztásban (*Escala Subinspector*): altisztek (*Suboficiales*)
- Alap/ alapvető beosztásban (*Escala Básica*):
 - *Első kategória*: őrzetők (*Cabos*)
 - *Második kategória*: járőrök (*Policías Nacionales*)

A munkavégzés és egy poszt betöltése minden szinten szigorú szabályok szerint történik. Az alapvető beosztás feletti szinteken a tisztségeket csak az irányadó előírások alapján lehetséges betölteni.¹⁸

Az ellátandó feladatok ismertetése

A 2/1986-os alapvető törvény értelmében a rendőrség kétirányú kompetenciáját határolhatjuk el egymástól. Az első csoport az állammal kapcsolatos funkciókról szól, amelyeket a tartományok fővárosaiban és a kormány által meghatározott helységekből kell végrehajtaniuk. Ide tartoznak:

- a törvényeknek és az általános rendelkezéseknek érvényt kell szerezniük, végrehajtván az utasításokat, amelyeket a felettes szervtől kapnak;
- az emberek segítése; a javak megőrzésének biztosítása, amelyek valamilyen ok miatt veszélybe kerülnek;
- azon középületek és intézmények védelme és megőrzése, amelyek ezt igénylik;
- a kiemelten fontos személyek (magas tisztviselők) védelmének és biztonságának biztosítása; a rend fenntartása és visszaállítása;
- az állampolgárok biztonságának biztosítása;
- a bűncselekmények elkövetésének megelőzése;
- a felderítendő bűncselekmények nyomozása és a feltételezett bűnösök feltartóztatása, a bűncselekmények eszközeinek, bizonyítékainak biztosítása az illetékes

¹⁸ www.policia.es/cnp/origen/origen.html (2017. 03. 31.)

bíró/bíróság részére és az ezekből származó szakmai és technikai információk rendelkezésre bocsátása;

- azon adatok megszerzése és elemzése, amelyek valamely módon kapcsolatosak lehetnek a rendfenntartással és a közbiztonsággal, valamint azon módszerek és technikák kidolgozása, megtervezése és elemzése, amelyek a bűnözés megelőzését segítik;
- együttműködés azokkal a Polgári Védelmi Szolgálatokkal, amelyek súlyos kockázat, katasztrófák, természeti csapások esetén illetékesek olyan mértékben, mint azt a Polgári Védelemről szóló szabályozás megkívánja.

A kompetenciák másik része azokról a feladatokról szól, amelyek kizárólagos jogot biztosítanak a rendőrségnek az egész ország területén. Ezek közül kiemelendő:

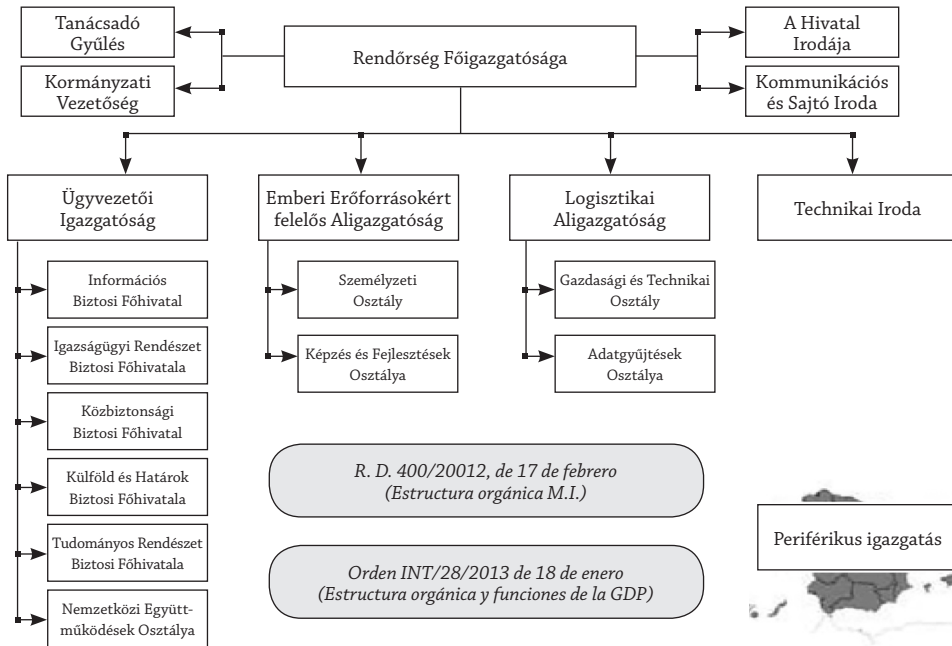
- a nemzeti azonosító okmányok és az útlevelek ellenőrzése;
- a be- és a kimenetelnek a felügyelete a nemzeti területre/területről mind a spanyolok, mind a külföldiek tekintetében;
- előrelátó szabályok meghozatala a külföldiekkel, a menedékkérőkkel és menedékekkel kapcsolatban, kiadatási és kiutasítási ügyekben, be- és kivándorlás tekintetében;
- a szerencsejátékkal kapcsolatos normák felügyelete;
- a drogokkal összefüggésben lévő bűncselekmények felderítése és üldözése;
- együttműködés és segítség nyújtása más országok rendőrségeinek, a nemzetközi egyezmények/szerződések betartása, ezek érvényesítése a nemzeti törvények felett, a belügyminiszter irányítása alatt, és
- minden egyéb olyan feladat, amelyet az érvényes szabályozás előír.¹⁹

Szervezeti felépítés

A Nemzeti Rendőrség szervezetenként elhatárolható központi, vagyis centrális igazgatásra (1. ábra); valamint külső, vagyis periférikus igazgatásra (2. ábra).

Itt szeretném megjegyezni, hogy számos esetben szembekerültem fordítási nehézséggel, mert gyakran az adott szervezetet nem lehet magyarul megfeleltetni, így sok esetben körülírom azokat vagy az alapján adok elnevezést az egységnek, hogy leginkább milyen típusú feladatokat lát el.

¹⁹ www.policia.es/cnp/competencias/competencias.html (2017. 03. 31.)

1. ábra: A rendőrség főigazgatóságának a felépítése.

Forrás: www.policia.es/cnp/estructura.html (2017. 03. 31.) alapján készítette a szerző

A fenti ábra értelmezéséhez röviden jellemzem a Nemzeti Rendőrség szervezetét. A Központi igazgatás esetében a Rendőrség Főigazgatósága (*Dirección General de la Policía*) és annak alegységei számos feladatot látnak el. Ezek az INT/28/2013. január 18-i rendeletben vannak részletezve.

A Főigazgatóság közvetlen irányítása alatt van:

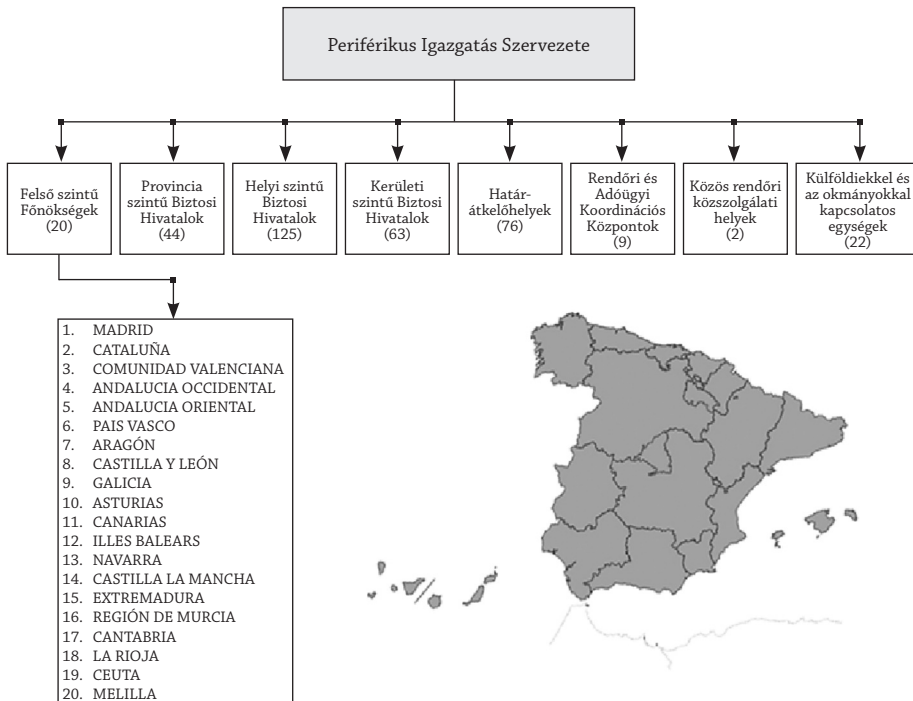
Ügyvezetői Igazgatóság (*Dirección Adjunta Operativa*), amely a Főigazgatósággal szorosan együttműködik irányítási, koordinációs, felügyeleti ügyekben mind a területi szervek, mind az azok felett álló egységek tekintetében; operatív programok nyomon követése és ellenőrzése az emberi erőforrások és a felhasznált javak tekintetében; más országok rendőrségeinek az együttműködése az Interpol-, az Europol- és a SIRENE-irodák által. E szerv igazgatója látja el a főigazgató helyettesítését.

Az Ügyvezetői Igazgatóság alatt a következő hat alegységet határolhatjuk el egymástól: *Információs Biztosi Főhivatal (Comisaría General de Información)*: az értékes információk vétele, befogadása, kezelése, amelyek a rend és a közbiztonság területét érintik és a Főigazgatóság funkcióiba tartoznak, legyen az nemzeti vagy nemzetközi jelentőségű, például robbantások, terroristaellenes ügyek.

- *Igazságügyi Rendészet Biztosi Főhivatala (Comisaría General de Policía Judicial)*: a tartományok feletti áthágások nyomozása és üldözése, különösképpen a drogokkal, a szervezett bűncselekményekkel, a gazdasági, a pénzügyi, a technikai és a szerencsejátékkal kapcsolatos bűncselekmények. Ebből adódóan ennek a hivatalnak a feladata a pénzügyi bűncselekmények, a pénzzel kapcsolatos tevékenységek felfedésének irányítása és a Spanyol Bank szerveivel való szoros együttműködés.
- *Közbiztonsági Biztosi Főhivatal (Comisaría General de Seguridad Ciudadana)*: a közbiztonsággal kapcsolatban a megelőzés és fenntartás megszervezése, ügyintézése, illetve a rend helyreállítása, a közbiztonsági vállalatok felügyelete, a közrendezvényeken való őrködés, de minden esetben oly mértékben, mint ahogy az állam eljárhat; magas rangú személyek, méltóságok védelme, illetve olyan középületek védelme, amelyek érdekükénél fogva ezt igénylik.
- *Külföld és a Határok Biztosi Főhivatala (Comisaría General de Extranjería y Fronteras)*: a külföldiek és a spanyolok ki- és belépésének ellenőrzése az országhatáron; az illegális migrációs hálókat felkutatása és az ilyen jellegű tevékenységek megelőzése. Általános értelemben a külföldiekkel kapcsolatos rendőri intézkedések lefolytatása úgy, mint a menedékkérés vagy a bevándorlási kérdések rendezése.
- *Tudományos Rendészet Biztosi Főhivatala (Comisaría General de Policía Científica)*: olyan szolgáltatásokat biztosítanak, amelyek a kriminalisztika, az azonosítás, az elemzések, a technikai jellegű nyomozások során elengedhetetlenek, továbbá feladatuk a szakértői dokumentumok elkészítése.
- *Nemzetközi Együttműködések Osztálya (División de Cooperación Internacional)*: együttműködés és segítségnyújtás más országok rendőrségének az Európai Unió területén, valamint egyéb egységeknek a nemzetközi világban és olyan misszióknak, amelyek a harmadik világ országaiban segédkeznek.
- *Emberi Erőforrásokért felelős Aligazgatóság (Subdirección General de Recursos Humanos)*: a Főigazgatósággal együtt kell működnie irányítási, koordinációs, adminisztrációs területen a személyzettel és a képzéssel kapcsolatban. Ezen belül osztályt lehet elhatárolni egymástól:
 - *Személyzeti Osztály (División de Personal)*: amely a személyügyi feladatokat látja el, úgymint nyilvántartások vezetése, adminisztrációs teendők elvégzése.
 - *Képzés és Fejlesztések Osztálya (División de Formación y Perfeccionamiento)*: olyan funkciókat lát el a rendőrség személyi állománya tekintetében, mint a kiválasztás, az előléptetés, a képzés vagy a szakosítás.
- *Logisztikai Aligazgatóság (Subdirección General de Logística)*: a Főigazgatósággal együtt kell működnie az anyagi források irányításában, a vezetésében, az ügyintézésében, valamint a külföldiek és a spanyolok dokumentálásában és a rendőri archívumok készítésében.
- *Gazdasági és Technikai Osztály (División Económica y Técnica)*: fő feladata a szükségletek tanulmányozása, a minőség ellenőrzése és elemzése, a felszerelések beszerzése, azok elosztása, dokumentálása.

- *Adatgyűjtések Osztálya (División de Documentación)*: álláshelyekkel, a rendőrségi archívumok vezetésével, a spanyolokkal és külföldiekkel kapcsolatos ügyek intézésével foglalkoznak.
- *Technikai Iroda (Gabinete Técnico)*: mint az egyik legfontosabb egység segítséget és technikai ellátást biztosít a Főigazgatóság számára az irodákban, és összehangolja a kapcsolatát azokkal a szervekkel és egységekkel, amelyek tőle függenek. Elkészíti a szükséges tanulmányokat és jelentéseket, illetve intézi azokat a rendelkezéseket, amelyek általános jelleggel bírnak, és a hatáskörébe tartoznak, valamint más megbízásokat is ellát, amelyeket elrendel a Főigazgatóság.

Központi szinten szólnunk kell még az úgynevezett Kormányzati Vezetőségről (*Junta de Gobierno*) és a Tanácsadó Gyűlésről (*Consejo Asesor*), amelyek az érvényes jogi szabályozás szerint vannak felépítve, működnek és kiegészítő, tanácsadói feladatokat látnak el.²⁰

2. ábra: A Nemzeti Rendőrség periférikus szervezeti felépítése.

Forrás: www.policia.es/org_periferica/index.html (2017. 03. 31.) alapján készítette a szerző

²⁰ www.policia.es/org_central/rd_2012_0400.pdf (2017. 04. 16.)

A Periférikus Szervezet jogi alapjait az INT/28/2013. január 18-i intézkedés határozza meg. Felépítését az alábbi egységekben határozhatjuk meg:²¹ Martín Fernández értelmezésében ezt a típusú igazgatást egy olyan emberhez lehet hasonlítani, aki eléggé „meghitt”, de csekély kapacitással rendelkezik a tekintetben, hogy a helyi, összetettebb problémákat megoldja. Majd fokozatosan alkalmazkodott a közösséghez és az utóbbi időkben már egy olyan tisztviselő áll rendelkezésre, aki a növekvő szociális és egyéb kihívásokra megfelelően tud válaszolni. Ezért mondhatjuk, hogy a Periférikus Szervezet tradicionális feladatokat lát el, amelyek az adott régió népét szolgálják elsősorban.²²

Felső szintű Főnökségek (Jefaturas Superiores): ezek utasításadási szervek, amelyek koordinálási és felügyelői tevékenységet végeznek. A Rendészeti Főigazgatóságtól függenek. Minden autonóm jogállású megyében működnek területi illetékességgel. Számuk 20-ra tehető, mivel Andalúzia két részre van felosztva.

Provincia szintű Biztosi Hivatalok, valamint Ceuta és Melilla városai (*Comisariás Provinciales*): minden provincia fővárosában és a két autonóm jogállású városban is található egy-egy ilyen hivatal. Területi jellegű feladatokat látnak el a Biztosi Főhivatalok megbízásából, mint koordinációs vagy az adott területen tevékenykedő egységek segítése. Jelenleg 44 ilyen hivatal működik az országban.

Biztosi Hivatal (Comisariás Zonales): amely több helyi szintű (kerületi) hivatalt foglal össze.

Helyi szintű Biztosi Hivatalok (Locales): működésük hasonló a provincia szintű hivatalokhoz, de ezek helyi szinten a meghatározott területen fejtik ki tevékenységüket. Jelenleg 125 ilyen egység működik.

Kerületi szintű Biztosi Hivatalok (Distrito): működnek a nagyvárosok területén, amelyekből összesen 63 egység található.

„Többfunkciós” Biztosi Hivatalok (*Comisariás Conjuntas o Mixtas*)

Határátkelőhelyek (Puestos Fronterizos): a nemzeti terület ki- és belépési pontjai, amelyek a reptereken is megjelennek, illetve említést kell tenni még azokról a pontokról, amelyek a Schengen külső határvonalán helyezkednek el. Spanyolországban 76 ilyen jellegű átkelő van.

- *Rendőri és Adóügyi Koordinációs Központok, vagyis Közös Közszolgálati Helyek (Centros de Cooperación Policial en los Centros de Cooperación Policial y Aduanera)*: ezek elsősorban azokhoz a határokhöz kapcsolódnak, amelyek közösek valamely országgal (Franciaország 4 db, Portugália 5 db, Marokkó 2 db), és ezekre a jelenleg is hatályban lévő nemzetközi szabályok vonatkoznak. Abban az esetben, ha a határátkelőhelyen amúgy is van szolgálati hely, akkor ebbe vannak betagozódva a rendőri és adóügyi koordinációs központok. Más esetekben a Provincia szintű Biztosi Hivatalokhoz kapcsolódnak.

²¹ www.policia.es/org_periferica/index.html (2017. 04. 18.)

²² Fernández (1994) 165.

- *Külföldiekkel és az Okmányokkal kapcsolatos Egységek (Unidades de Extranjería y Documentación)*: ezek az egységek azzal a céllal jöttek létre, hogy az állampolgárok és a külföldiek számára is okmányokat adjanak ki.
- *Rendőri együttműködési központok*.²³

Különleges egységek

A Spanyol Nemzeti Rendőrség egyes különleges szervei azzal a céllal lettek létrehozva, hogy sajátos feladatot lássanak el, ugyanis a kívánt eredményesség eléréséhez speciális felkészültség szükséges. Ezek közül az egyes osztályokat az állampolgárok jól ismerik, míg mások az ellátandó tevékenységük okánál fogva egyediek. Ebben az alpontban ezeket mutatom be.

Különleges Műveletek Egysége (Grupo Especial de Operaciones – G. E. O., az Üzemeltetési Segédigazgatóság alárendeltségében): a Nemzeti Rendőrség elit egysége, amely 1977 óta harcol a terrorizmussal és a szervezett bűnözéssel. Különleges felkészítésben kell részt venniük, amelyben arra fókuszálnak, hogy a kritikus helyzetekben jól felkészülten és életerősen tudjanak helytállni. Központja Guadalajarában található. Fő feladatai közül kiemelendő: a túszul ejtettek kiszabadítása; a terrorista csoportok, fegyveres csapatok vagy veszélyes bűnözők jelenlétének csökkentése vagy megsemmisítése; bármilyen küldetés elvégzése, amely sajátos képesítést igényel.²⁴

Különleges Egység a nukleáris, sugárzó, biológiai, kémiai robbanószerkezetek inaktiválására (Técnico Especialista en Desactivación de Artefactos Explosivos: Nucleares, Radiantes, Biológicos, Químicos – TEDAX-NRBQ, az Információs Biztosi Főhivatal alárendeltségében): ez az úttörő szakasz 1975-ben jött létre azzal a fő céllal, hogy robbanószerkezeteket semlegesítsenek, hatástalanítsanak. Napjainkban beavatkozási tevékenységük szintén kiterjed a nukleáris, a sugárzó, a biológiai és a vegyi fegyverek területére is. Feladatuk ellátását védőöltözetben végzik, és specializálódott robotok segítségére számíthatnak. Tagjai a Nemzeti Rendőrség több mint két éve állományban lévő dolgozói közül kerülhetnek ki. A felvételi követelmények fizikai és pszichológiai alkalmasságra, továbbá kémiai, fizikai, biológiai, informatikai és elektronikai területekre terjednek ki. A szakembereknek olyan tulajdonságokkal kell rendelkezniük, mint: érzelmi stabilitás; a képzés, továbbképzés iránti vágy; koncentrációs, megfigyelési, elemzési, döntéshozási képességek; fegyelem, a szolgálat iránti elköteleződés; csoportban való munkavégzés készsége. Képzésüket egy 1260 órás kurzus elvégzésével valósítják meg, amelynek 44%-a a gyakorlati részre fókuszál, majd egy hónapos gyakorlati idő következik az operatív csapatoknál.²⁵

Technikai Nyomozás Brigádja (Brigada de Investigación Tecnológica – B. I. T., az Igazságügyi Rendészet Biztosi Főhivatalának alárendeltségében): ez a rendőrség olyan ága, amely az új technikai bűnözési formák leküzdését célozza, mint például gyermekpor-

²³ www.boe.es/boe/dias/2013/01/24/pdfs/BOE-A-2013-662.pdf (2017. 04. 18.)

²⁴ www.policia.es/org_central/dao/geo/funciones.html (2017. 04. 17.)

²⁵ www.policia.es/org_central/informacion/quienes.html (2017. 04. 17.)

nográfia, internetes csalások, kommunikációs csatornákon megvalósított átverések, kibertámadások, kalózkodások.²⁶

Kábítószer-ellenes Központ Egysége (Brigada Central de Estupefacientes – B. C. E., az Igazságügyi Rendészet Biztosi Főhivatalának alárendeltségében): ez az osztály a jogtalan kábítószer-kereskedelemmel foglalkozik. Az egységek modern informatikai felszereltséggel dolgoznak, így szakmai tevékenységük a drogterjesztés hálójára is kiterjed. Együttműködnek az Europollal és az Interpollal is, valamint közreműködnek nemzeti és nemzetközi szinten a kábítószer-függőség kezelésében.²⁷

Család- és Nősegítő Központ (Unidad Central de Atención a la Familia y Mujer, az Igazságügyi Rendészet Biztosi Főhivatalának alárendeltségében): olyan nyomozásokat végeznek, amelyek erőszakos bűncselekményekre, családi erőszakra, szexuális bűncselekményekre irányulnak. Emellett az áldozatok védelmének koordinálásában is részt vesznek.²⁸

Rendőri Beavatkozó Egységek (Unidades de Intervención Policial – U. I. P., speciális egység a közbiztonság érdekében): ezek olyan mobilizálható egységek, amelyek a nemzeti terület egészén bevetethetők megelőzés céljából vagy a közvetlen veszély elkerülése végett, ami nagy változás a közbiztonság tekintetében.²⁹

Lovas Egység (Unidad de Caballería – speciális egység a közbiztonság érdekében): ez az egyik legrégebbi rendészeti tagozat, amely nagy kapacitással bír a mozgósítás és a megfélemlítés területén. Gyökerei a 19–20. századra nyúlnak vissza. Kezdetben 1940 fővel működött, majd 1986-ban a rendőrség egyik fontos egységévé vált. Hatékonyan vesznek részt a tömegoszlátások, a személyek védelme, a közbiztonság visszaállítása és a szélsőségesek kontrollálása kapcsán. Felső szintű Főnökségek (*Jefaturas Superiores*) találhatóak Madridban, Sevilleában, Valenciában, Barcelonában és Zaragozában.³⁰

Kutyás Egység (Unidad de Guías Caninos, speciális egység a közbiztonság érdekében): az idomított állatok segítségével számos különböző típusú bűncselekménnyel szembeni harc lehetséges. Ilyen jellegű tevékenységek például a robbanószerkezetek lokalizációja, a drogkeresés, a kísérés és védelem, a kimentés, a holttestek helymeghatározása. Az első ilyen egység 1945-ben nyolc német juhászkutyával indult, és alapvető célja volt a kor bűnözésével felvenni a harcot. Két év elteltével megalapították a Rendőrség Kísérőkutyáinak Kiképzőiskoláját. Az évek elteltével sok más funkcióval bővült feladatkörük, például 2010-ben egy, az eltűnt személyek meghatározására irányuló egység is megalakult.³¹

²⁶ www.policia.es/org_central/judicial/udef/bit_quienes_somos.html (2017. 04. 17.)

²⁷ www.policia.es/org_central/judicial/udyc/udyc_cen_estup.html (2017. 04. 17.)

²⁸ www.policia.es/org_central/judicial/ufam/ufam.html (2017. 04. 17.)

²⁹ www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/uip/unidades_uip.html (2017. 04. 17.)

³⁰ www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/unidades_especiales/Caballeria/origen_caballeria.html (2017. 04. 17.)

³¹ www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/unidades_especiales/Guias_caninos/guias_caninos_origen.html (2017. 04. 17.)

Rendőrség a közlekedésben (Brigada Móvil-Policía en el Transporte, speciális egység a közbiztonság érdekében): fő céljaként lehet meghatározni a bűncselekmények megelőzését, az utasok biztonságára való odafigyelést, illetve olyan közösségi közlekedési eszközök használatát, amelyet szervezett bűnözők (kábitószer-kereskedők, embercsempészek) is használnak. Jelen vannak repülőtereken, vonatokon, hajókon és autóbusz-állomásokon. Az egység gyökere 1924-re vezethető vissza, amikor még Vasúti és Határőrizeti Egységként működtek. A '80-as években jelentős reformok ment keresztül a szervezet. 1989-ben a szolgáltatásokat racionalizálták, jelenlétük ki-rajzolódott, amit mind a mai napig megőriztek.³²

A Felszín alatti és Környezetvédelmi Egység (Unidad de Subsuelo y Protección Ambiental, speciális egység a közbiztonság érdekében): a Felszín alatti Egység igen jelentős szereppel rendelkezik. Egyrészt a felszíni rendőrség kiegészítő funkciójaként van jelen, másrészt olyan speciális megelőzési és nyomozási tevékenységet látnak el, amelyek a bűnözéssel vagy az ahhoz számos szálon kapcsolódó aktivitásokkal kívánnak szembeszállni. 1958-ban még csupán 37 hivatalnokkal működtek, és olyan kihívásokkal kellett szembeszállniuk, mint: a vezetékek ellopása, az ivóvízhálózattal kapcsolatos csalások vagy a telefonhálózattal összefüggő bűnözői tevékenységek. 2002-től a szervezet központi szinten működik, és olyan környezetvédelmi feladatokat is ellát, mint például a csatornázási vagy a szennyvizek áramlásának a felügyelete.³³

A Megelőzés és Reagálás egységei (Unidades de Prevención y Reacción, speciális egység a közbiztonság érdekében): létük alapvető céljaként azt lehet megemlíteni, hogy a Nemzeti Rendőrség Stratégiai Tervében meghatározott célok, eszközök, módok minél hatékonyabban legyenek ellátva. Tevékenysége többek között arra is irányul, hogy a rendőrség által elvégzett műveletek sikeresebbek legyenek, következetesen legyenek felépítve és a kellő szakmai ráfordítással legyenek kidolgozva.³⁴

Magánbiztonság egységei (Unidades de Seguridad Privada, speciális egység a közbiztonság érdekében): ellenőrzési funkciót lát el azon vállaltok és személyzetük felett a magánbiztonság területén, amelyek e területhez kapcsolódnak. Jelenlétük elengedhetetlen, így mára minden autonóm jogállású megye központjában, illetve számos fontos közintézményben megtalálhatók.³⁵

Légi közlekedés (Medios Aéreos, a Gazdasági és Technikai Osztály alárendeltségében): a Nemzeti Rendőrség kiegészítő, segítő szerveként van jelen, ugyanis tevékenységének középpontjában a humanitárius missziók megvalósítása és az állampolgárok segítése áll.³⁶

³² www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/unidades_especiales/Brigada_movil/origen_brigada_movil.html (2017. 04. 17.)

³³ www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/unidades_especiales/subsuelo/subsuelo_origen.html (2017. 04. 17.)

³⁴ www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/unidades_especiales/upr/upr.html (2017. 04. 17.)

³⁵ www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/unidad_central_segur_pri/unid_central_pro_pri_origen.html (2017. 04. 17.)

³⁶ www.policia.es/org_central/medios_aereos/presentacion.html (2017. 04. 17.)

Az Illegális Bevándorlási Hálózatok és az Okmányok Hamisítása Elleni Egység (Unidad Central de Redes de Inmigración Ilegal y Falsedades Documentales – U. C. R. I. F. Central, a Külföld és a Határok Biztosi Főhivatalának alárendeltségében): olyan nemzeti és nemzetközi nyomozási, kutatási tevékenységet fejt ki, amely az emberkereskedelemmel, az irreguláris bevándorlással és az okmányhamisítással kapcsolatos.³⁷

Az Illegális Bevándorlás Válaszára létrehozott Brigád (Brigada de Respuesta a la Inmigración Clandestina – B. R. I. C., a Külföld és a Határok Biztosi Főhivatalának alárendeltségében): ez a szerv arra specializálódott, hogy az illegális migrációval szemben vegye fel a harcot. A határok védelmét látják el, fókuszálva a határátkelőhelyekre, ügyelve a légi, a vízi és a földi szolgáltatások kínálta igen sokszínű bejutási lehetőségre az ország területére.³⁸

Összegzés

Spanyolországban egy kettős felépítésű rendészeti modelltől beszélhetünk. Ennek egyik ágát a Nemzeti Rendőrség adja, amely a Belügyminisztérium alá tartozik, a másikat pedig a kettős irányítású Civil Gárda képezi, amelynek a felépítését, a területi tagozódását ismertettem röviden. A főbb különbségek szemléltetéséhez lásd az alábbi táblázatot:

1. táblázat: A spanyol rendőri feladatokat ellátó két fő szerv különbségei

	Nemzeti Rendőrség	Civil Gárda
Alárendeltség	Belügyminisztérium	Belügyminisztérium és Védelmi Minisztérium
Irányadó jogszabály	INT/28/2013. január 18-i rendelet	PRE/422/2013. március 15-i utasítást
Szervezeti felépítés	központi, periférikus és különleges egységek	központi és periférikus egységek
Sajátos feladatok (nem teljes körű a felsorolás)	INT/28/2013. január 18-i intézkedés alapján (lásd a cikkben fentebb)	az Államkincstár őrzése; a forgalom őrzése például helyközi utakon; a földi, a parti, a kikötői és a reptéri kommunikációs csatornák őrzése.

Forrás: saját szerkesztés

Tekintettel az ország földrajzi nagyságára – 505 370 km² a szárazföldi és a vízi területekkel együtt – szükséges egy jól szervezett és felépített rendőrség kialakítása, amely mind az ország területén belüli kihívásokra (például állampolgári jogok érvényesítése, bűnmegelőzés), mind a külső fenyegetésekre (például migrációs hullám kezelése) képes hatékonyan és az elvárásoknak megfelelően cselekedni. A Nemzeti Rendőrség a törvényi szabályozás értelmében (Alkotmány, 2/1986-os törvény a biztonság erőiről) ellát országos jelentőségű feladatokat, illetve minden autonóm jogállású tartományban ren-

³⁷ www.policia.es/cnp/cnp_unidades.html (2017. 04. 17.)

³⁸ Uo.

delkezik kirendeltségekkel, alegységekkel. A felépítés szerkezetét ábrákkal igyekeztem bemutatni, kiemelve a fontos osztályok feladatát. Az organigrammok értelmezését követően átfogó képet kaphatunk a Központi és Periférikus igazgatásról. Végül a Nemzeti Rendőrség különleges egységeit jellemeztem.

IRODALOMJEGYZÉK

- Barcelona Llop, Javier (1996): Reflexiones Constitucionales sobre el modelo policial español. *Revista Espanola de Derecho Constitucional*, ano 16., Núm. 48. 112. Forrás: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=79564> (2017. 04. 04.)
- Berrocál Díaz, Santiago (2016): *El camino a un nuevo modelo de Policía en España*. Tesis doctoral no publicada. Universitat Politècnica de València. Forrás: <https://riunet.upv.es/handle/10251/63143> (2017. 04. 04.)
- Martín Fernández, Manuel (1994): *La Policía Local ante una nueva cultura profesional*. Cuadernos de Trabajo Social n7, Universidad Complutense Madrid. Forrás: <http://revistas.ucm.es/index.php/CUTS/article/view/CUTS9494110165A/8470> (2017. 04. 04.)
- Szente-Varga Mónika: Nagyköveti Fórum. Előadás a *Spanyolország a 21. században* című konferencián. Forrás: saját jegyzet alapján.

Internetes források

- www.boe.es/boe/dias/2013/01/24/pdfs/BOE-A-2013-662.pdf (2017. 04. 18.)
- www.boe.es/buscar/pdf/1986/BOE-A-1986-6859-consolidado.pdf (2017. 04. 25.)
- www.boe.es/buscar/pdf/2011/BOE-A-2011-12961-consolidado.pdf (2017. 04. 25.)
- www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gi.html (2018. 04. 28.)
- www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/sp.html (2018. 04. 28.)
- www.guardiacivil.es/documentos/pdfs/Orden_15_03_2013_Estructura_DGGC.pdf (2017. 04. 18.)
- www.guardiacivil.es/es/institucional/Conocenos/estructuraorganizacion/index.html (2017. 04. 18.)
- www.guardiacivil.es/es/institucional/Conocenos/index.html (2017. 04. 18.)
- www.guardiacivil.es/es/institucional/Conocenos/misiones/index.html (2017. 04. 18.)
- www.policia.es/cnp/cnp.html (2017. 03. 30.)
- www.policia.es/cnp/cnp_unidades.html (2017. 04. 17.)
- www.policia.es/cnp/competencias/competencias.html (2017. 03. 31.)
- www.policia.es/cnp/origen/origen.html (2017. 03. 31.)
- www.policia.es/org_central/dao/geo/funciones.html (2017. 04. 17.)
- www.policia.es/org_central/informacion/quienes.html (2017. 04. 17.)
- www.policia.es/org_central/judicial/udf/bit_quienes_somos.html (2017. 04. 17.)
- www.policia.es/org_central/judicial/udyco/udyco_cen_estup.html (2017. 04. 17.)
- www.policia.es/org_central/judicial/ufam/ufam.html (2017. 04. 17.)
- www.policia.es/org_central/medios_aereos/presentacion.html (2017. 04. 17.)
- www.policia.es/org_central/rd_2012_0400.pdf (2017. 04. 16.)
- www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/uip/unidades_uip.html (2017. 04. 17.)
- www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/unidad_central_segur_pri/unid_central_pro_pri_origen.html (2017. 04. 17.)
- www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/unidades_especiales/Caballeria/origen_caballeria.html (2017. 04. 17.)

www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/unidades_especiales/Guias_caninos/guias_canimos_origen.html (2017. 04. 17.)

www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/unidades_especiales/Brigada_movil/origen_brigada_movil.html (2017. 04. 17.)

www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/unidades_especiales/subsuelo/subsuelo_origen.html (2017. 04. 17.)

www.policia.es/org_central/seguridad_ciudadana/unidades_especiales/upr/upr.html (2017. 04. 17.)

www.policia.es/org_periferica/index.html (2017. 04. 18.)

Jogszabályok

2/1986. március 13-i alapvető törvény a biztonság erőiről és szerveiről

9/2011. július 27-i alapvető törvény a fegyveres erők tagjainak a jogairól és kötelezettségeiről

INT/28/2013. január 18-i intézkedés, amely a Rendőrség Főigazgatóságának Központi és Periférikus Igazgatás felépítéséről, funkcióiról szól

Spanyolország Alkotmánya

ABSTRACT

Law Enforcement in Spain

NAGY Nikolett

The main goal of this article is to present the Spanish Law Enforcement. First of all, I will describe the geographical characteristics of the country. Secondly, I will focus on the dual concept of Law Enforcement. Then, I will describe the National Police focusing on its character, law regulation, structure and the description of its special units. Finally, I will give a brief summary of the entire National Police.

Keywords: law enforcement, Spanish police, National police, central direction, special units